

Europeiska
kommissionen

EUROPEISKA SOCIALFONDEN INVESTERAR I MÄNNISKOR

Så här fungerar ESF

*Ett socialt
Europa*

Varken Europeiska kommissionen eller någon annan part som verkar i kommissionens namn kan ta ansvar för hur informationen i denna publikation används.

© Omslagsfoto: iStockphoto

För att använda foton som inte omfattas av upphovsrätt tillhörande Europeiska unionen måste tillstånd först inhämtas från innehavaren/-arna av upphovsrätten.

*Europe Direct är en tjänst som hjälper dig att få svar
på dina frågor om Europeiska unionen.*

Gratis telefonnummer (*):
00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Vissa mobiltelefonoperatörer tillåter inte 00 800-nummer
eller avgiftsbelägger dem.

En stor mängd övrig information om Europeiska unionen är tillgänglig på internet via Europa-servern (<http://europa.eu>).

Kataloguppgifter och en sammanfattning finns i slutet av publikationen.

Luxemburg: Europeiska unionens publikationsbyrå, 2012

ISBN 978-92-79-23820-8

doi:10.2767/65413

© Europeiska unionen, 2012

Kopiering tillåten med angivande av källan.

Printed in Belgium

TRYCKT PÅ PAPPER SOM BLEKTS UTAN ELEMENTÄRT KLOR (ECF)

VAD ÄR EUROPEISKA SOCIALFONDEN?

Europeiska unionen strävar efter att skapa ett samhälle för alla, med fler jobb och bättre arbetsplatser. Den här målsättningen är ett centralt inslag i Europa 2020, en strategi med syfte att skapa smart och hållbar tillväxt för hela Europa. I det rådande ekonomiska klimatet är det en allt annat än lätt utmaning.

Arbete för högre sysselsättning

Europeiska socialfonden, ESF, är EU:s främsta verktyg i arbetet med att skapa sysselsättning och hjälpa EU:s medborgare till bättre jobb och mer rättvisa arbetsvillkor. Åtgärderna handlar om att investera i människors kunskaper och utveckling, en av förutsättningarna för en konkurrenskraftig arbetskraft. ESF investerar mer än 10 miljarder euro om året i nya jobbomöjligheter för miljontals européer, i synnerhet för dem som har svårare att komma in på arbetsmarknaden, till exempel ungdomar och äldre arbetstagar. Satsningen på missgynnade grupper ingår i arbetet med att stärka den sociala delaktigheten, eftersom sysselsättning spelar en viktig roll för människors integration i samhället och vardagslivet.

Projekt för människor

ESF är inte någon arbetsförmedling och annonserar inte ut några lediga jobb. Istället finansierar Europeiska socialfonden olika projekt som syftar till att stärka människors konkurrenskraft på arbetsmarknaden. Finansieringen sker på lokal, regional och nationell nivå i tiotusentals arbetsmarknadsprojekt i hela EU: allt från små, ideella organisationer som på lokal nivå hjälper funktionshindrade att hitta lämpligt arbete till stora, landsomfattande kampanjer för yrkesutbildning. Projekten som ESF finansierar är av vitt skilda storlek och typ, har olika målsättningar och riktar sig till en mängd olika målgrupper. En del projekt bedrivs inom utbildningssystemet och riktar sig till lärare och elever, andra riktar sig till unga eller äldre arbetssökande medan vissa vänder sig till blivande entreprenörer av olika slag. Gemensamt för dem alla är att ESF sätter människorna i fokus.

ESF - MÅLGRUPPER OCH VERKSAMHET

En solidarisk fond

Trettiofem procent av EU:s befolkning bor i Europas minst utvecklade regioner. Hit går två tredjedelar av Europeiska socialfondens budget. Den återstående tredjedelen går till EU:s rikare regioner. Alla länder och regioner i EU får alltså stöd från ESF, men de som behöver det mest får mer. Och stödet är viktigt. Varje år hjälper ESF omkring 11 miljoner människor. Av dessa är fler än 7 miljoner arbetslösa eller utan sysselsättning, 5,7 miljoner är kvinnor och fler än 3 miljoner är under 25 år. Närmare 1 miljon tillhör migrerande grupper och etniska minoriteter – exempelvis romer – medan 400 000 har någon form av funktionsnedsättning. När arbetslösheten är hög har Europeiska socialfondens stöd särskilt stor betydelse eftersom det hjälper människor att hitta nytt arbete och förbättra sin levnadsstandard.

Prioriteringar

Europeiska kommissionen och EU-länderna bestämmer tillsammans hur Europeiska socialfondens stora resurser ska fördelas. Det finns bland annat projekt som syftar till att lära arbetstagare och företag nya färdigheter

och arbetssätt för att göra dem mer anpassningsbara. Andra fokuserar på att förenkla för dem som står utanför arbetsmarknaden, bland annat genom att hjälpa ungdomar att gå från skola till arbete, eller att utbilda arbetsökande med få kvalifikationer för att öka deras chanser att få jobb. Att ge människor nya färdigheter genom yrkesutbildning och livslångt lärande går som en röd tråd genom många av de projekt ESF stöder.

Arbeta i partnerskap

Både utformningen och kontrollen av Europeiska socialfondens verksamhet sker i partnerskap mellan EU, nationella och regionala myndigheter samt arbetsmarknadens parter, det vill säga fackföreningar och arbetsgivarorganisationer. De faktiska ESF-projekten drivs i sin tur av en lång rad olika organisationer, till exempel offentliga arbetsförmedlingar, ideella organisationer, sociala företag, utbildningsföretag eller olika kombinationer av dessa. Den gemensamma nämnaren är att all finansiering går via organisationer som har goda kunskaper om lokala förhållanden och kan utnyttja resurserna på bästa sätt.

DETTA GÖR ESF

Förbättrar människors möjligheter till arbete

Finanskrisen kräver ökade ansträngningar för att människor ska få behålla sitt arbete, eller snabbt hitta ett nytt om de blivit uppsagda. Många företag och anställda påverkas av krisen och ESF satsar därför på en mängd projekt som främjar sysselsättningen. Om arbetstiden kortas erbjuder ESF program till stöd för arbetstagare som ägnar tiden åt att vidareutbilda sig – till förmån för både sig själva och företaget. När uppsägningar blivit oundvikliga kan ESF kliva in och ge de anställda nya färdigheter som arbetsgivarna efterfrågar, vilket gör att de snabbare kan hitta nytt jobb.

Gröna jobb för tillväxt

Det spanska programmet "Gröna jobb" hjälper sammanlagt 28 000 människor att skaffa sig den kunskap och kompetens inom miljöområdet som behövs i dagens föränderliga ekonomi. Projektet prioriterar anställda vid företag och i branscher som hotas av omstruktureringar, i syfte att underlätta deras chanser att snabbt komma tillbaka i arbete. Initiativet stöder också omkring 1 000 nystartade företag som ska ge tillväxt genom nytt, miljömedvetet företagande.

Läraryft i Lettland

I Lettland gav stora nedskärningar inom den offentliga sektorn upphov till "Utbildningslyftet", ett projekt med syfte att erbjuda omkring 22 000 lärare vidareutbildning. Vissa valde att skola om sig till arbete inom andra branscher som bokföring och projektledning. Andra valde istället att uppgradera sin lärarkompetens med nya ämnen och undervisning i högre årskurser.

Ett samhälle man kan lita på

När människor riskerar att bli arbetslösa vänder sig de allra flesta i första hand till den offentliga arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen spelar en viktig roll när det gäller att ge människor nytt jobb och informera om utbildningsmöjligheter. Men i vissa fall – i synnerhet i mindre utvecklade regioner – behöver arbetsförmedlingarna bli bättre på att ta hand om arbetssökande. I många länder pågår ESF-projekt i syfte att förbättra den offentliga sektorns tjänster genom bland annat vidareutbildning av personal, nya datorsystem och bättre strategisk planering och strukturering. Projekten drivs ofta i samarbete med andra EU-länder som delar med sig av sina egna erfarenheter.

Mer och bättre utbildning

Andelen kvalificerade jobb på arbetsmarknaden bara ökar, samtidigt som efterfrågan på okvalificerad arbetskraft minskar. Alla prognoser tyder på att det här är en trend som kommer att bestå, och det är ett av skälen till att ESF ger stöd till bättre utbildning och fler yrkesrelaterade utbildningar. Europeiska socialfondens medel används till alla typer av utbildning, från grundskola till högre studier och livslångt lärande för arbetstagare i alla åldrar. Att satsa på utbildning får dessutom fler fördelar: Anställda med hög kompetens tjänar mer pengar under sitt arbetsliv än de som har få eller helt saknar kvalifikationer.

Bland ESF-projekten på utbildningsområdet ryms bland annat projekt för att förnya läroplaner, införa nya it-system, vidareutbilda lärare och uppmanra föräldrar att vara mer delaktiga i sina barns utbildning. Många projekt har som mål att minska antalet elever som lämnar skolan utan fullständigt avgångsbetyg. Utan kvalifikationer minskar möjligheten att få jobb avsevärt. Genom att uppmanra eleverna att fullfölja sin skolgång hoppas ESF kunna ge dem större chanser att få jobb i framtiden. Insatserna är inte begränsade till skolan. Inom högre utbildning bedrivs ESF-projekt med målet att stärka samarbetet mellan universiteten och arbetsmarknaden. Syftet är att ge studenterna de färdigheter som verkligen efterfrågas i arbetslivet och därmed förutsättningar för en hållbar karriär.

Europeiska socialfonden finansierar verksamhet inom hela EU med avsikten att hjälpa människor att skaffa sig de kunskaper de behöver för att öka sin anställningsbarhet och få ett jobb. Det finns många olika typer av utbildningsprojekt: från specialiserade internutbildningar på företag till nationella, subventionerade program som arbetssökande fritt kan välja mellan. ESF stöder också livslångt lärande så att yrkesverksamma personer kan skaffa sig nya färdigheter, i takt med att deras arbetsuppgifter förändras.

ESF finansierar utbildningar och kurser för alla, men stödet riktar sig i synnerhet till personer som saknar eller har få kvalifikationer.

Bättre framtidsutsikter för unga

Finanskrisen har inneburit en avsevärd ökning av ungdomsarbetslösheten i EU, något som hotar de ungas framtidstro och framtidens tillväxt. Fler än 3 miljoner unga deltar varje år i ESF-projekt som kan ge dem de kunskaper och färdigheter som efterfrågas på arbetsmarknaden. Genom olika kurser och mentorsprogram får unga människor med bristande kvalifikationer hjälp att öka sina möjligheter att få ett jobb. De som redan har kvalificerade kunskaper kan i sin tur bygga på dem med kurser i bland annat ledarskap och informationsteknik, för att på så sätt bli ännu mer attraktiva på arbetsmarknaden.

ESF främjar också rörlighet – tusentals unga människor skaffar sig varje år arbetslivserfarenhet och språkkunskaper utomlands. Europeiska socialfonden stöder också olika lärlingsprogram, där utbildning varvas med praktik ute på riktiga arbetsplatser.

Nya möjligheter för gammal kompetens

Varje år hjälper ESF omkring 500 000 äldre arbetstagare att tackla de utmaningar som behovet av att jobba längre i kombination med åldersdiskriminering på arbetsmarknaden innebär. Trots mängder av kompetens och erfarenhet stöter äldre ofta på problem när de söker arbete. Tack vare ESF-finansierade projekt kan de få hjälp med att skaffa sig nya färdigheter och på så sätt öka sina chanser till en ny karriär. De som har jobb kan få hjälp med kompetensutveckling, eller själva bidra genom att fungera som mentorer för yngre kollegor. Projekt för livslångt lärande ger alla i arbetsför ålder möjlighet att uppdatera sin kompetens, vilket förlänger deras yrkesliv, höjer självförtroendet och skapar ekonomiskt oberoende.

Många ESF-projekt uppmuntrar småföretagare och chefer att satsa på företagsamma ungdomar, vars nya idéer kan fungera som drivkraft för bland annat design, teknik och exportmöjligheter.

En hjälpande hand till den som behöver

Trots att Europa är ett av de rikaste områdena i världen lever 16 procent av befolkningen – omkring 80 miljoner människor – i fattigdom. Många av dem är arbetslösa, saknar hopp om att få jobb och tillhör missgynnade grupper. Till dessa grupper räknas bland annat ensamstående föräldrar med hemmavarande barn, personer med funktionshinder som har svårt att övertyga arbetsgivare om sin kompetens, nyligen anlända invandrare med bristande språkkunskaper och minoritetsgrupper som öppet diskrimineras, till exempel romer. Trots att det finns hjälp att få genom välfärdssystemen är den bästa lösningen för de flesta ändå att få ett jobb, med allt vad det medför av oberoende och sociala fördelar.

Varje år får omkring 400 000 personer med funktionshinder hjälp genom ESF-projekt. Det kan handla om att tillsammans med arbetsgivare hitta flexibla lösningar för anpassning av arbetsplatser, eller hjälp med att starta sociala företag där funktionshindrade kan arbeta utifrån sina egna, individuella förutsättningar. Invandrad arbetskraft kan få hjälp med att lära sig språket och få sina tidigare meriter värderade och godkända. Bättre möjligheter att få jobb är också ett sätt att fördjupa integrationen av romer i det europeiska samhället, samtidigt som man tacklar frågor som utbildning, jämställdhet mellan könen och hälsovård.

Ökad tillgång till barnomsorg går hand i hand med andelen arbetande kvinnor – ett tydligt tecken på hur viktig bra barnomsorg är för kvinnors sysselsättning.

Av de 11 miljoner människor som ESF hjälper varje år är 900 000 invandrare eller tillhör någon etnisk minoritet, till exempel romer.

Ett annat prioriterat område är att stötta yrkesverksamma kvinnor. Många projekt inriktar sig på att skapa bättre tillgång till daghem och förskola, så att kvinnor snabbare kan komma tillbaka till arbetslivet efter graviditet. Vissa projekt ger kvinnor ökade kunskaper om teknik och it-frågor för att öka deras möjligheter på arbetsmarknaden, medan andra projekt låter framgångsrika affärskvinnor fungera som mentorer för andra kvinnor som vill starta egna företag. Varje år hjälper Europeiska socialfonden 5,7 miljoner kvinnor att skaffa sig bättre förutsättningar på arbetsmarknaden.

Entreprenörsanda och nya jobb

Entreprenörskap är en viktig pusselbit eftersom det skapar nya jobb. Av Europas omkring 23 miljoner företag utgörs 99 procent av småföretag. De står sammanlagt för två tredjedelar av jobben inom den privata sektorn. Det är ett av skälen till att ESF stöder entreprenörskap. Men det är inte det enda skälet: Att hjälpa missgynnade människor att starta företag bidrar till att stärka deras självständighet, vilket även ger viktiga sociala fördelar. Ordet "entreprenör" kan beskriva olika typer av människor: Det kan till exempel vara en förälder som vill starta nätbutik och arbeta hemifrån, eller en skicklig inredningsnickare som bosatt sig i ett nytt land och vill starta egen firma för att anställa några vänner, eller kanske en grupp forskare som vill sälja sin senaste uppfinning. För alla dessa grupper har ESF många alternativ att erbjuda, bland annat ledarskapsutbildning, mentorskap och vägledning under företagets första tid, utbildning för anställda, nätverkskontakter med andra företagare och stöd vid export och globalisering av verksamheten när så behövs.

Europeiska socialfondens stöd sträcker sig längre än till bara utbildning och vägledning. För många nya entreprenörer är tillgången på kapital – små affärlån i företagets första skede – ett av de största problemen då man startar företag. Vanliga affärsbanker anser oftast att verksamheten innebär för stora risker för att motivera ett lån. Många ESF-finansierade projekt erbjuder därför småföretagare så kallade mikrolån. Mikrofinansieringsprojekt kan vara begränsade till en viss region eller rikta sig till särskilda grupper, exempelvis invandrare eller ungdomar. På EU-nivå finns istället det europeiska instrumentet Progress för mikrokrediter, som samarbetar med kreditgivare i medlemsstaterna och erbjuder småföretagare och entreprenörer i hela EU lån på upp till 25 000 euro.

LITE PRAKTISK INFORMATION

Vem kan få ESF-stöd?

ESF-stöd är tillgängligt genom medlemsstaterna och regionerna. ESF finansierar inte projekt direkt från Bryssel. De olika ESF-programmen, som omfattar områdena sysselsättning och social integration, genomförs i form av individuella projekt som drivs av olika typer av organisationer, till exempel offentliga myndigheter, företag, ideella organisationer och arbetsmarknadens parter. En organisation som är intresserad av att driva ett projekt bör kontakta

ESF:s förvaltningsmyndighet i sitt eget land eller sin region.

Var kommer pengarna ifrån?

ESF-stödet kommer från Europeiska unionens gemensamma budget och matchas av extra stöd från medlemsländerna. Europeiska socialfonden utgör nära 10 procent av den totala EU-budgeten. Under perioden 2007–2013 uppgår ESF:s budget till 75 miljarder euro, motsvarande närmare 10 miljarder euro per år.

HUR SER FRAMTIDEN UT FÖR ESF?

Under perioden 2014–2020 kommer ESF att fortsätta vara EU:s främsta instrument för investeringar i humankapital. ESF kommer att ge konkret stöd till människor som behöver hjälp att hitta ett arbete eller hjälp att utvecklas i sitt nuvarande jobb. Genom sina olika utbildningsinsatser bidrar Europeiska socialfonden till att utveckla en konkurrenskraftig europeisk arbetskraft. Man kommer också att ta ännu hårdare tag i kampen mot fattigdom och socialt utanförskap bland utsatta grupper, exempel-

vis personer med bristfällig skolgång, etniska minoriteter (bland annat romer), äldre, ensamstående föräldrar och migranter. ESF kommer också att vidareutveckla kompetensen hos offentliga myndigheter och organ. För att dessa åtgärder ska få så stor effekt som möjligt kommer stödet att fokuseras på ett begränsat antal prioriterade områden, i enlighet med Europas strategi för sysselsättning och tillväxt och de gemensamma ansträngningarna att bemästra effekterna av den ekonomiska krisen.

Europeiska kommissionen

Europeiska socialfonden: investerar i människor - Så här fungerar ESF

Luxemburg: Europeiska unionens publikationsbyrå

2012 — 8 s. — 14,85 × 21 cm

ISBN 978-92-79-23820-8

doi:10.2767/65413

HUR HITTAR MAN EU:S PUBLIKATIONER?

Gratispublikationer

- Genom EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).
- Hos Europeiska unionens representationer och delegationer. Adressuppgifter finns på Internet (<http://ec.europa.eu/>) eller kan fås från fax +352 292942758.

Avgiftsbelagda publikationer

- Genom EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Avgiftsbelagda prenumerationer (t.ex. årsabonnemang på *Europeiska unionens officiella tidning* och på rättsfallssamlingen från Europeiska unionens domstol)

- Genom ett av Europeiska unionens publikationsbyrås försäljningsombud (http://publications.europa.eu/others/agents/index_sv.htm).

Den här broschyren ger en presentation av Europeiska socialfonden. Den beskriver vad fonden är, vad den gör och hur dess verksamhet hjälper olika människor över hela Europa att tillägna sig nya färdigheter och förbättra sina möjligheter att få jobb.

Broschyren åtföljs av 27 faktablad, ett för varje medlemsstat i EU. Faktabladen innehåller specifik information om ESF:s program och prioriterade områden i respektive land, samt exempel på faktiska projekt som åskådliggör hur ESF-stöd stärker sysselsättning och social sammanhållning.

Mer information om Europeiska socialfonden och vad den gör, för Europas medborgare i allmänhet och ditt land i synnerhet, hittar du på ESF:s webbplats: <http://ec.europa.eu/esf/>

